

Посіви зернових становлять особливу групу оборотних активів сільгоспідприємства. З бухгалтерського аспекту це поточні біологічні активи. Однак залежно від облікової політики підприємства вони можуть обліковуватися або на однойменному рахунку 21, або як незавершене виробництво на рахунку 23. Такий вибір впливає, зокрема, на загальну картину доходів та витрат операційної діяльності сільгоспідприємства, репрезентовану у фінзвітності, а також на розмір частки сільгосптоваровиробництва. У цій статті розповімо та покажемо на прикладах варіативність бухгалтерського обліку посівів зернових, починаючи від передпосівного обробітку ґрунту і до моменту збирання врожаю. Посіви зернових – поточний біологічний актив Рослини, які в процесі біологічних перетворень здатні давати сільгосппродукцію та/або додаткові біоактиви, а також в інший спосіб приносити економічні вигоди, є біологічними активами рослинництва (п. 4 НП(С)БО 30 «Біологічні активи»). Для потреб бухобліку та фінзвітності залежно від тривалості виробничого процесу та періоду отримання сільгосппродукції всі біологічні активи (далі – БА) рослинництва поділяють на: поточні, тобто рослини, здатні давати сільгосппродукцію або в інший спосіб приносити економічні вигоди протягом періоду, що не перевищує 12 місяців (зернові, кормові, технічні культури тощо); довгострокові, тобто рослини, здатні давати сільгосппродукцію або в інший спосіб приносити економічні вигоди протягом періоду, що перевищує 12 місяців (тобто це багаторічні насадження). На кінцевій стадії біологічних перетворень від БА рослинництва відокремлюється сільськогосподарська продукція, яка вже перестає бути елементом БА і визнається як окремий актив. Отже, посіви зернових культур – це поточні БА. Вони визнаються в бухобліку з моменту сходження посівів до збирання врожаю. Однак на поспішаймо робити висновок, що їх облік слід обов'язково вести на рахунку 21 «Поточні біологічні активи». Це залежить від обраної підприємством моделі обліку – про це йтиметься далі у статті. Об'єктом бухобліку посівів зернових культур можуть бути (п. 3.3, 3.4 Методичних рекомендацій з бухгалтерського обліку біологічних активів, затверджених наказом Мінфіну від 29.12.2006 № 1315, далі – Методичні рекомендації № 1315): окремі культури (озима пшениця, ячмінь, просо тощо); види рослин (злакові, бобові, гречані); однорідні групи БА, які складаються з підвидів сільгоспрослин (озимі та ярові зернові) або окремих культур (ячмінь, кукурудза тощо). Зазвичай сільськогосподарські підприємства здійснюють калькулювання собівартості кожного виду сільгосппродукції, тому остання деталізація є найбільш зручною і для ведення аналітичного обліку, і для подальшого калькулювання. Облік витрат на вирощування посівів Мовою НП(С)БО 30 такі витрати називаються витратами на біологічні перетворення. Біологічні перетворення – це процеси росту, дегенерації, продукування та відтворення, які спричиняють якісні та/або кількісні зміни біологічних активів. п. 4 НП(С)БО 30 Це визначення запозичене з МСФЗ 41 «Сільське господарство»: «Біологічна трансформація – процеси росту, дегенерації, продукування та відтворення, які спричиняють якісні та кількісні зміни біологічних активів» (§ 5 МСФЗ 41). В цьому ж МСФЗ 41 розшифровується: «Біологічна трансформація веде до результатів таких типів: а) актив змінюється завдяки: росту (збільшення кількості або поліпшення якості тварини або рослини); дегенерації (зменшення кількості або погіршення якості тварини або рослини) або відтворенню (створення нових живих тварин або рослин), або б) виробництво сільськогосподарської продукції, такої як латекс, чайне листя, вовна та молоко». (§ 5 МСФЗ 41) Отже, під витратами на біологічні перетворення слід розуміти витрати, які здійснює підприємство для підтримання якісних і кількісних змін БА. Тобто це витрати на виробництво сільськогосподарської продукції, здійснені з моменту визнання БА до моменту припинення біологічних перетворень. Тобто в нашому випадку витрати на біологічні перетворення – це витрати на посів та догляд за посівами Бухгалтерський облік витрат на біологічні перетворення за об'єктами здійснюється в розрізі статей витрат. Стаття – це економічно однорідна група витрат, пов'язаних між собою призначенням і роллю у виробництві конкретного виду продукції. Відповідно до НП(С)БО 16 «Витрати» та Методичних рекомендацій з планування, обліку і калькулювання собівартості продукції (робіт, послуг) сільськогосподарських підприємств, затверджених наказом Мінагрополітики від 18.05.2001 № 132 (далі – Методичні рекомендації № 132),

перелік і склад статей калькулювання виробничої собівартості продукції встановлюється господарством самостійно. Приблизний перелік статей витрат та їх склад визначено в розділі 3 Методрекомедацій № 132. Для рослинництва це: витрати на оплату праці; насіння та посадковий матеріал; паливо та мастильні матеріали; добрива; засоби захисту рослин; роботи та послуги; витрати на ремонт необоротних активів; інші витрати на утримання основних засобів; інші витрати; загальновиробничі витрати. У бухгалтерії зазначені витрати відображаються так: 1) основні витрати, пов'язані з безпосереднім виконанням технологічних операцій з вирощування посівів (матеріальні, трудові та інші прямі витрати) – за дебетом окремих аналітичних рахунків до субрахунку 231 «Рослинництво» (тобто за відповідними об'єктами обліку). Наприклад, на підприємстві до субрахунку 231 можуть відкриватися такі субрахунки третього порядку: 231.1 – Зернові культури, 231.2 – Зернобобові культури, 231.3 – Технічні культури. А вже після цього відкривати субрахунки за окремими культурами: 231.1.1 – Пшениця, 231.1.2 – Жито, 231.1.3 – Ячмінь, 231.2.1 – Горох. Окрім того, можна вести аналітичний облік витрат у розрізі окремих полів та за сортами зернових культур. Але доцільність введення такої аналітики варто розглядати з погляду як технічних можливостей підприємства, так і необхідності деталізації інформації щодо витрат для подальшого її аналізу та контролю. А витрати щодо механізованих робіт до моменту їх розподілу доцільно накопичувати на окремому аналітичному рахунку до субрахунку 234 «Допоміжні виробництва». У подальшому вони розподіляються між об'єктами обліку (у Дт 231) пропорційно до прийнятої на підприємстві бази розподілу (наприклад, до умовних еталонних гектарів). Такий розрахунок розподілу виконаних механізованих робіт здійснюється щомісячно. Детальніше про облік таких витрат – у матеріалі «Облік витрат машинно-тракторного парку підприємства»; 2) накладні витрати (пов'язані з управлінням та обслуговуванням діяльності підрозділу (бригади), галузі) – за дебетом рахунку 91 «Загальновиробничі витрати» з подальшим розподілом (у Дт 231) пропорційно до визначеної обліковою політикою бази розподілу (відповідно до Методрекомедацій № 132) і, як правило, у кінці звітної року (Розраховуємо загальновиробничі витрати для визначення собівартості). Однак ще до моменту визнання посівів поточним біологічним активом сільгоспідприємство обов'язково несе ряд інших технологічних витрат, таких як витрати на передпосівний обробіток ґрунту, передпосівне внесення добрив тощо. За формальною ознакою, виходячи з наведеного в НП(С)БО 30 визначення, такі витрати не є витратами на біологічні перетворення. Але технологічні процеси, пов'язані з підготовкою ґрунту до посіву, також належать до основної діяльності сільгоспідприємств. Тому на рахунку 23 потрібно виділяти окремими об'єктами обліку ще такі види робіт у складі незавершеного виробництва. А після безпосереднього посіву – включити на відповідний об'єкт бухгалтерії посівів. Методику документування та обліку витрат на посів та догляд за посівами показано далі в консультації (див. приклад 1). Оцінка посівів: дві моделі обліку Згідно з п. 7 та 10 НП(С)БО 30 біологічні активи оцінюються: під час їх первісного визнання – за справедливою вартістю, зменшеною на очікувані витрати на продаж, крім випадків, коли справедливу вартість достовірно визначити неможливо; на дату проміжного і річного балансу – за справедливою вартістю, зменшеною на очікувані витрати на продаж, крім випадків, коли справедливу вартість достовірно визначити неможливо. Тобто нацстандарт (утім, як і МСФЗ 41) пріоритетною визначає оцінку БА, у тому числі і посівів сільгоспкультур, за справедливою вартістю. Що таке справедлива вартість? Справедлива вартість – це сума, за якою можна продати актив або оплатити зобов'язання за звичайних умов на певну дату (п. 4 НП(С)БО 19 «Об'єднання підприємств»). Справедлива вартість є оціночною категорією бухгалтерського обліку, її можна охарактеризувати як вартість активів та зобов'язань на цей момент у їхньому теперішньому стані. Це не минулі витрати на їх придбання або створення. Досить часто її ототожнюють із ринковою вартістю. У податковому законодавстві цей термін прирівнюють до термінів «звичайна ціна» (пп. 14.1.71 Податкового кодексу (далі – ПК)) та «ринкова ціна» (14.1.219 ПК). Хто визначає справедливу вартість? Очевидно, що оцінювання БА та сільгосппродукції не можна покласти лише на бухгалтерську службу. До цієї справи слід залучити спеціалістів, які знають відповідний ринок та мають певний доступ до інформації про ціни або можуть експертним шляхом визначити стан БА для правильної його оцінки. Тому доцільно створити за наказом керівника підприємства постійно діючу Комісію з визначення справедливої вартості БА та сільгосппродукції у складі не менше трьох осіб:

головного бухгалтера (або його заступника); бухгалтерів галузі, відповідальних за ведення обліку БА та сільгосппродукції; галузевих спеціалістів (головного агронома, бригадира, завфермою), які мають справу з купівлею-продажем та оприбуткуванням таких активів. Наказ про створення такої комісії може бути додатком до наказу про облікову політику підприємства. Комісія зобов'язана збирати інформацію для формування бази та обґрунтування визначеної справедливої вартості. Рішення комісії про визначення справедливої вартості слід належним чином задокументувати. А саме оформити Актом визначення справедливої вартості БА та/або сільгосппродукції (довільної форми), який має містити всі обов'язкові реквізити первинного документа (ч. 2 ст. 9 Закону від 16.07.1999 № 996-XIV «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» (далі – Закон № 996); п. 2.4 Положення про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку, затвердженого наказом Мінфіну від 24.05.95 р. № 88). Які є способи визначення справедливої вартості посівів? Існує багато варіантів обчислення справедливої вартості БА. Вони наведені в п. 13 – 16 НП(С)БО 30 та пп. 5.2 – 5.5 Методрекомедацій № 1315. Наприклад, посіви можна оцінювати за ціною зерна, яке очікується отримати. Сільгоспідприємство може самостійно встановити склад таких показників, розробити порядок їх визначення, а також методику оцінювання (пп. 14.3 НП(С)БО 30, п. 5.5 Методрекомедацій № 1315). Отже, модель обліку за справедливою вартістю передбачає, що посіви, які не досягли зрілості та технологічний процес створення яких не завершено, визнають активом (тобто відображають на субрахунку 211 «Поточні біологічні активи рослинництва, які оцінені за справедливою вартістю»), якщо їх справедливу вартість можна достовірно визначити (Дт 211 – Кт 231 – на суму справедливої вартості). На першу дату балансу після визнання посівів порівнюють суму понесених на їх вирощування витрат із їх справедливою вартістю на цю дату. При цьому можливі такі результати: сума понесених витрат менша за справедливу вартість – тоді різницю включають до доходів і відображають кореспонденцією: Дт 231 – Кт 710 «Дохід від первісного визнання та від зміни вартості активів, які обліковуються за справедливою вартістю»; сума понесених витрат більша за справедливу вартість – тоді різницю відносять до витрат: Дт 940 «Витрати від первісного визнання та від зміни вартості активів, які обліковуються за справедливою вартістю» – Кт 231. Надалі на кожну звітну дату в разі зміни справедливої вартості посівів коригується вартість: Дт 211 – Кт 710 або Дт 940 – Кт 211 (п. 19.3 НП(С)БО 30, п. 7.8 Методрекомедацій № 1315, п. 9 додатка 2 до Методрекомедацій № 1315). Є інша модель обліку – якщо справедливу вартість посівів на дату балансу визначити неможливо. Тоді витрати на біологічні перетворення дозволяється продовжувати відображати у складі незавершеного виробництва (рахунок 23) і їх оцінюють за виробничою собівартістю згідно з НП(С)БО 16 «Витрати» (п. 5.19 Методрекомедацій № 1315). Водночас згідно з НП(С)БО 30 (п. 11) такий порядок відображення в обліку та звітності діє до періоду, в якому можливо визначити їх справедливу вартість (п. 11 НП(С)БО 30). Донедавна була ще одна умова, яка дозволяла оцінку посівів на дату балансу за первісною вартістю, а саме якщо підприємство є платником податку на прибуток (п. 7–12 НП(С)БО 30). Однак згідно з наказом Мінфіну від 24.01.2022 № 119 її вилучили з НП(С)БО 30 (див. «На хвилі МСФЗ: зміни щодо справедливої вартості біологічних активів»). Приклади бухобліку посівів Приклад 1 (суми умовні) Сільгоспідприємство понесло витрати на сівбу озимої пшениці в сумі 652 700 грн (деталізація витрат – у табл. нижче). Станом на 31.12.2022 витрати обліковуються на субрахунку 2311 «Пшениця озима». Первинний та аналітичний облік цих операцій див. у табл. 1. Таблиця 1. Бухгалтерський облік прямих витрат, пов'язаних із посівними роботами (грн) № з/п Зміст операції Первинні документи Бухгалтерський облік Дт Кт Сума 1 2 3 4 5 6 Облік внутрішнього переміщення запасів 1 Заправлено сільськогосподарську техніку паливом Лімітно-забірна картка на отримання матеріальних цінностей (сільгоспоблік, форма № ВЗСГ-1)*, Накладна (внутрігосподарського призначення) (сільгоспоблік, форма № ВЗСГ-8)* 203 203 128 420 2 Передано для виробничих потреб зі складів (місць зберігання) добрива та насіння власного виробництва 208, 27 208, 27 124 000 Облік витрат допоміжних виробництв 3 Нараховано зарплату працівникам, зайнятим на транспортних роботах (наприклад, водіям вантажних автомобілів чи машиністам, які перевозять насіння на поля) Обліковий лист тракториста-машиніста, Облікові листи праці і виконаних робіт, Подорожній лист трактора, Подорожній лист вантажного автомобіля 234 661 73 300 4 Нараховано ЄСВ Відомість нарахування зарплати 234 651 16 126 5

Списано вартість використаного пального та мастильних матеріалів Обліковий лист тракториста-машиніста, Облікові листи праці і виконаних робіт, Подорожній лист трактора, Подорожній лист вантажного автомобіля 234 203 54 300 6 Списано вартість робіт ремонтно-механічної майстерні Відомість обліку та розподілу витрат, бухгалтерська довідка 234 234 15 200 7 Нараховано амортизацію сільгосптехніки та механізмів Відомість нарахування амортизації основних засобів та інших необоротних активів 234 131 5 100 Загальна сума витрат допоміжних виробництв 164 026 Облік витрат на посів 8 Нараховано зарплату працівникам, безпосередньо зайнятим на посівних роботах Обліковий лист тракториста-машиніста, Облікові листи праці і виконаних робіт, Подорожній лист трактора, Подорожній лист вантажного автомобіля 2311 661 260 000 9 Нараховано ЄСВ Відомість нарахування зарплати 2311 651 57 200 10 Списано вартість використаного насіння для сівби – придбаного/власного Акт витрат насіння й садивного матеріалу (сільгоспоблік, форма № ВЗСГ-4)* 2311 208, 271 48 200 11 Списано вартість унесених у ґрунт мінеральних добрив Акт про використання мінеральних, органічних і бактеріальних добрив та засобів хімічного захисту рослин (сільгоспоблік, форма № ВЗСГ-3)* 2311 208 33 600 12 Списано вартість використаних протруювачів і засобів захисту рослин 2311 208 42 200 13 Списано вартість використаного пального для роботи сільгосптехніки та транспортних засобів при вирощуванні конкретної культури Обліковий лист тракториста-машиніста 2311 203 74 120 14 Списано вартість фактично використаних малоцінних та швидкозношуваних предметів Акт на списання виробничого та господарського інвентарю (сільгоспоблік, форма № ВЗСГ-5)* 2311 22 4 200 15 Нараховано амортизацію основних засобів Відомість нарахування амортизації основних засобів та інших необоротних активів 2311 131 7 400 16 Списано розподілені витрати за наданими послугами власних допоміжних виробництв Відомість розподілу робіт (послуг) допоміжних виробництв, бухгалтерська довідка 2311 234 51 900** 17 Віднесено до витрат вартість робіт і послуг, наданих сторонніми організаціями Акт приймання-передачі виконаних робіт (наданих послуг) 2311 631, 685 32 850 18 Розподілено загальновиробничі витрати Розрахунок розподілу ЗВВ, бухгалтерська довідка 2311 911 41 030 * Затверджено наказом Мінагрополітики від 21.12.2007 № 929 (далі – Наказ № 929). ** Із загальної суми витрат допоміжних виробництв (164 026 грн) на посіви зернових шляхом розподілу віднесено суму 51 900. Решта суми відноситься на інші посіви інших культур. Як видно із прикладу 1, витрати на сівбу озимої пшениці відображають в обліку як незавершене виробництво (на відповідних субрахунках до рахунку 23) і оцінюють за виробничою собівартістю. Тобто на субрахунок 211 посіви поточних БА не оприбутковують. Це зумовлено тим, що справедливу вартість таких БА визначити досить складно, особливо на дату річної звітності і на дату звітності за I квартал. І хоча НП(С)БО 30 (абзац третій п. 11) вказує, що такий підхід слід застосовувати до періоду, в якому можливо достовірно визначити справедливу вартість БА (зокрема, і посівів сільгоспкультур), але більшість аграріїв обліковують всі витрати на посів і догляд за посівами на рахунку 23, оприбутковують продукцію (Дт 27 – Кт 23), а в кінці року визначають калькуляційні різниці. Таким чином закривають рахунок 23 (крім незавершеного виробництва на кінець року). Тобто без визнання поточних БА рослинництва по справедливій вартості на рахунку 211. Така методика є традиційною і застосовувалася завжди до появи НП(С)БО 30. Тож у практичній діяльності вибір способу оцінки – за справедливою чи первісною вартістю – переважно сприймають як право кожного окремого суб'єкта господарювання. Хоча, якщо підходити принципово, аргументувати неможливість визначення справедливої ціни доволі непросто. Адже НП(С)БО 30 пропонують широкий спектр методів оцінки справедливої вартості. З іншого боку, відповідальності платника податків за невизнання за справедливою вартістю БА, на щастя, немає. Але принагідно нагадаємо: затвердіть обрану модель обліку в наказі про облікову політику. Тож якщо ваше підприємство визнає посіви як незавершене виробництво (рахунок 23), подальші господарські з догляду за ними аж до моменту збору врожаю обліковуватимуться так само, як показано в табл. 1. Якщо підприємство застосовує модель обліку за справедливою вартістю і в нього з'являється можливість оцінки поточних БА рослинництва за справедливою вартістю, то ці активи визнаються такими, що оцінюються за справедливою вартістю, з формуванням їх справедливої вартості на рахунку 211. На різницю між справедливою вартістю, зменшеною на очікувані витрати на продаж поточних БА рослинництва на дата балансу, та сумою понесених витрат, пов'язаних з їх біологічними перетвореннями, визнається інший операційний

дохід або витрати (див. приклад 2). Приклад 2 (суми умовні) На сільгоспідприємстві на 01.01.2023 були залишки незавершеного виробництва – посіви озимої пшениці в сумі понесених витрат 652 700 грн. Комісією встановлено, що станом на 31.03.2023 справедлива вартість посівів – 1 240 000 грн. Отже, переоцінка посівів за справедливою вартістю призвела до збільшення доходу підприємства на 587 300 грн (1 240 000 – 652 700). Відповідно до цієї переоцінки станом на 31.03.2023 здійснено такі бухгалтерські записи (табл. 2). Таблиця 2. Бухгалтерський облік операцій з перекласифікації незавершеного виробництва на поточні біологічні активи рослинництва, що оцінюються за справедливою вартістю (на дату балансу) (грн) № з/п Зміст операції

Дт	Кт	Сума	
1	2	3	
4	5	6	
1	Визнано поточний БА рослинництва, що оцінюється за справедливою вартістю	Акт на оприбуткування поточних БА рослинництва, оцінених за справедливою вартістю (сільгоспоблік, форма № ПБАСГ-1)*,	
2311	710	1 240 000	
2	Визнано дохід від первісного визнання БА	2311 710	
587 300	3	Списано на фінансовий результат дохід від первісного визнання поточних БА рослинництва	710 791 587 300

*Затверджено наказом Мінагрополітики від 21.02.2008 № 73 (далі – Наказ № 73). Для оформлення оприбуткування посівів за справедливою вартістю передбачено Акт за формою № ПБАСГ-1, який складають на дату балансу. Тут в основі визначення справедливої вартості – фактична площа посівів та прогнозовані показники врожайності й валового збору. Однак такий підхід не виправданий на початкових етапах вирощування сільгоспкультур, і потрібно враховувати фактичний етап дозрівання посівів. Очевидно, що, наприклад, у I кварталі звітнього року вартість посівів озимих культур менша, ніж перед початком збору врожаю. Тому на цьому етапі підприємство може використовувати форму № ПБАСГ-1 або самостійно розробити бланк із дотриманням обов'язкових реквізитів, передбачених ст. 9 Закону № 996. Визнання доходів за субрахунком 710 (від первісного визнання БА та в подальшому під час переоцінки таких активів) не є приводом для нарахування податкового зобов'язання з ПДВ. Адже такі операції не є об'єктом оподаткування згідно з пп. «а» та «б» п. 185.1 ПК. Результати визнання доходів від первісного визнання та збільшення вартості БА опосередковано мають вплив на отримання (підтвердження) статусу платника єдиного податку четвертої групи. Відповідно до п. 3.3 Розрахунку частки сільськогосподарського товаровиробництва (за формою, затвердженою наказом Мінагрополітики від 26.12.2011 № 772) кредитові обороти за субрахунком 710 включаються до показника, на який зменшують загальну суму доходу сільськогосподарського товаровиробника. У наступних звітних періодах здійснені додаткові витрати на вирощування поточного БА відображають за загальним порядком – за дебетом рахунку 23 та кредитом відповідних рахунків (див. таблицю 1). Також на кінець кварталу слід визначити справедливую вартість посівів та відобразити результати її зміни (див. приклад 3). Приклад 3 (суми умовні) Відповідно до виробничих звітів впродовж II кварталу були понесені витрати на догляд за посівами озимої пшениці на загальну суму 200 000 грн. Оскільки в I кварталі було прийнято рішення про облік посівів за справедливою вартістю, станом на 30.06.2023 здійснено переоцінку цих посівів. Відповідно до акта оцінки справедлива вартість посівів становить 1 200 000 грн. У результаті на дату балансу (30.06.2023) відобразили: збільшення вартості посівів на суму фактично понесених витрат, пов'язаних із біологічними перетвореннями (п. 15 додатка 2 до Методрекомедацій № 1315), та фінансовий результат від зміни справедливої вартості (п. 9 додатка 2 до Методрекомедацій № 1315). Таблиця 3. Бухгалтерський облік операцій зі зміни вартості посівів, оцінених за справедливою вартістю (грн) № з/п Зміст операції

Дт	Кт	Сума		
1	2	3		
4	5	6		
1	Відображено витрати, понесені на догляд за посівами	Відповідні документи, що підтверджують понесені витрати	2311 20, 22, 66, 65 і т. д.	
200 000	2	Збільшено вартість посівів на суму понесених витрат	Акт (сільгоспоблік, форма № ПБАСГ-1), бухгалтерська довідка	211 2311 200 000
3	На суму різниці між справедливою вартістю на дату балансу визнано витрати	[1 200 000 – (1 240 000 + 200 000)]	940 211 240 000	
4	Списано на фінансовий результат витрати від переоцінки поточних БА рослинництва	Бухгалтерська довідка	791 940 240 000	

У цьому разі до моменту збору врожаю в липні 2023 посіви як поточний БА відображаються на рахунку 21 за справедливою вартістю 1 200 000 грн. На момент збирання врожаю такий БА списується з балансу з віднесенням його вартості на витрати виробництва (п. 5.19 Методрекомедацій № 1315): Дт 23 – Кт 211. Первинним документом ту є Акт на списання

поточних біологічних активів рослинництва, оцінених за справедливою вартістю (на початок збирання врожаю) (сільгоспоблік, форма № ПБАСГ-2, затверджена Наказом № 73. Подальші облікові операції пов'язані з оприбуткування та оцінкою зернової продукції. Докладно про облік зібраного врожаю – у консультації «Як сформувати облікову вартість зерна».

Більш детально за посиланням: <https://uteka.ua/ua/publication/agro-4-galuzevyi-buhgalterskyi-oblik-72-uchet-operacij-s-posevami-zernovyx-ot-vsxoda-do-uborki-urozhaya>